

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

SPRENDIMAS

2024 m. rugsėjo 6 d. Nr. 21RE- (AG-636/06-2024)
Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš narių Edvardo Juciaus, Ingos Lipnickienės (Komisijos posėdžio pirmininkė) ir Ingos Morkvėnienės (pranešėja),

Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrino administracinį ginčą pagal pareiškėjo M. K. skundą atsakovei Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėjas M. K. skundu prašo Komisijos panaikinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2024-07-02 sprendimą Nr. ADOC-V10 (Komisijos pastebėjimas – 2024-07-02 raštą Nr. R-2391 „Dėl informacijos pateikimo apie UAB „X“) ir įpareigoti instituciją per Lietuvos administracinių ginčų komisijos nustatytą laiką priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Pareiškėjas skunde nurodo, kad 2024-06-14 kreipėsi į Valstybinę mokesčių inspekciją prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – ir Inspekcija) su skundu dėl UAB „X“ (toliau – ir Bendrovė) konkrečių vykdomų veiksmų.

Pareiškėjui Inspekcija pateikė 2024-07-02 raštą Nr. R-2391 „Dėl informacijos pateikimo apie UAB „X“ (toliau – Raštas), kurio turinys netenkina pareiškėjo, kadangi Inspekcija nepasisakė dėl tyrimo rezultatų. Pareiškėjas kelia klausimus: „kodėl su manimi nebuvo susisiepta, apklausta renkant įrodymus, ar tikrai VMI atliko išsamų tyrimą ir rado visus pažeidimus“.

Pareiškėjas, nesutikdamas su minėtu skundžiamu Raštu, 2024-08-02 pateikė skundą Komisijai ir prašo panaikinti 2024-07-02 Raštą bei įpareigoti Inspekciją atlikti veiksmus (b. l. 1).

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos prašo Komisijos pareiškėjo skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Inspekcija, atsakydama į pareiškėjo skundo argumentus, pažymi, kad Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 38 straipsnio 1 dalyje nurodyta, jog informacija apie mokesčių mokėtoją, pateikta mokesčių administratoriui, turi būti laikoma paslapyje ir naudojama tik teisėtiems tikslams. Informacija (duomenys), kuri nėra laikoma paslapyje, nurodyta MAĮ 38 straipsnio 2 dalyje ir Paslapyje nelaikomos informacijos apie mokesčių mokėtoją paskleidimo tretiesiems asmenims taisyklėse, patvirtintose Inspekcijos viršininko 2004-07-29 įsakymu Nr. VA-147 „Dėl Paslapyje nelaikomos informacijos apie mokesčio mokėtoją paskleidimo tretiesiems asmenims taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės).

MAĮ 38 straipsnio 2 dalies 5 punkte ir Taisyklių 4.6 papunktyje nustatyta, kad paslapyje nelaikoma apie mokesčių mokėtoją informacija, susijusi su mokesčių teisės aktų pažeidimais, kai mokesčių mokėtojo kaltė už mokesčių įstatymų pažeidimus įrodyta. Informacija apie mokesčių

mokėtojo atžvilgiu atliekamus kontrolės veiksmus (mokestinius patikrinimus, mokestinius tyrimus ir kt.) laikytina paslapyje laikoma informacija.

Pagal MAĮ 39 straipsnio 1 dalies 4 punktą, kuriame nustatyta, kad paslapyje laikoma informacija apie mokesčių mokėtoją gali būti pateikta teismams, teisėsaugos, kitoms valstybės įstaigoms bei institucijoms, kriminalinės žvalgybos subjektams ir kitiems asmenims įstatymų nustatytais atvejais, kai tai būtina jų funkcijoms atlikti.

Inspekcija pažymi, kad MAĮ asmeniui, pranešančiam apie galimus mokesčių įstatymų pažeidimus, nesuteikia teisės gauti informaciją, kuri laikoma paslapyje. MAĮ 114 straipsnyje nustatyta, kad mokesčių administratorius savarankiškai pasirenka tikrintinus mokesčių mokėtojus, nustato tikrinimo mastą ir laiką.

Inspekcija nurodė, kad papildomos informacijos prašymas iš apie galimus mokesčių įstatymų pažeidimus pranešusio asmens yra Inspekcijos teisė, o ne pareiga. Šia teise mokesčių administratorius gali naudotis savo nuožiūra, jei mano, kad jo turimos informacijos nepakanka sprendimams priimti. Inspekcijos vertinimu, jos Raštas yra pagrįstas, priimtas vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, išsamus ir motyvuotas, todėl jo naikinti nėra teisinio pagrindo (b. l. 16, 17, 23).

Skundas atmestinas kaip nepagrįstas

Pareiškėjas 2024-06-14 pateikė Inspekcijai pranešimą, kuriuo Inspekcija buvo informuota apie Bendrovės galimai vykdomus mokesčių teisės aktų pažeidimus. Pareiškėjas Inspekcijai teiktame pranešime nurodė, kad „UAB „X“ mokami atlyginimai vokeliuose, oficialiai rodoma tik maža dalis, didžioji dalis mokama juodais. Nemušami pinigai į kasą. Įmušama maždaug tik ketvirtis pinigų už prekes. Jeigu perka artimi žmonės – niekada nemuša į kasą. Pinigai laikomi seifuose <...>“ bei Inspekcijos prašė pagal kompetenciją ištirti visus pažeidimus (b. l. 20, 21).

Inspekcija 2024-07-02 išsiuntė Pareiškėjui Raštą, informuodama, kad jo pateikta informacija apie galimus mokesčių teisės aktų pažeidimus įvertinta kartu su kita apie Bendrovę, kaip mokesčių mokėtoją, turima informacija ir priimti atitinkami sprendimai dėl mokesčių mokėtojo atžvilgiu taikytinų poveikio priemonių (MAĮ 114 straipsnis). Taip pat pažymėjo, kad, siekiant galimų teisės aktų pažeidimų nustatymo ir užkardymo efektyviausiu būdu, įstatymo nustatyta tvarka Inspekcija neturi teisės atskleisti informacijos apie priimtus sprendimus ir jų rezultatus (MAĮ 38 straipsnis) (b. l. 2, 3, 18, 19).

Byloje kilo ginčas dėl Inspekcijos 2024-07-02 Rašto teisėtumo.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja MAĮ ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – VAI).

Komisija, spręsdama skundžiamo Rašto teisėtumo klausimą, pirmiausia, pažymi, kad Inspekcija ginčo atveju veikė viešojo administravimo srityje, todėl jos veiklai taikytinos VAI nuostatos, kurios, be kita ko, nustato viešojo administravimo principus, garantuoja asmenų teisę apskųsti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje (VAI 1 straipsnio 1 dalis).

Pažymėtina, jog VAI 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad šio įstatymo antrojo ir trečiojo skyrių (Komisijos pastebėjimas – II skyriaus „Viešojo administravimo pagrindai“ ir III skyriaus „Administracinės procedūros ypatumai“) nuostatos viešojo administravimo subjektams, atliekantiems funkcijas pagal kituose įstatymuose, Europos Sąjungos teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatytą tvarką, taikomos tiek, kiek jų veiklos priimant administracinius sprendimus, teikiant administracines paslaugas, priimant ir nagrinėjant prašymus ar skundus nenustato kiti tokią veiklą reglamentuojantys įstatymai, Europos Sąjungos teisės aktai ar Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys. Aptariamam atveju Inspekcija vadovaujasi MAĮ, kuris, be kita ko, nustato pagrindines taisykles, kurių būtina laikytis vykdant mokesčių įstatymus, įtvirtina Lietuvos Respublikoje taikomų mokesčių sąrašą, nustato mokesčių administratoriaus funkcijas, teises

ir pareigas, mokesčių mokėtojo teises ir pareigas (MAĮ 1 straipsnio 1 dalis).

Inspekcija yra valstybės institucija, atsakinga už MAĮ 13 straipsnyje įvardytų mokesčių, išskyrus muitus, administravimą (MAĮ 15 straipsnio 1 dalis). Centrinio mokesčių administratoriaus funkcijos apibrėžtos MAĮ 25 straipsnyje, vietos mokesčių administratoriaus funkcijos – MAĮ 26 straipsnyje. Mokesčių administratorius (jo pareigūnas), atlikdamas jam pavestas funkcijas, privalo: skatinti savanorišką mokesčių sumokėjimą; nepažeisti mokesčių mokėtojo teisių; tiksliai laikytis mokesčių teisės aktų; pagal savo kompetenciją ginti teisėtus valstybės interesus; užtikrinti informacijos apie mokesčių mokėtoją slaptumą; naudotis savo teisėmis tik tiek, kiek tai susiję su jam pavestomis funkcijomis; atlikdamas savo funkcijas, stengtis kuo mažiau trikdyti mokesčių mokėtojo veiklą ir kt. pareigas (MAĮ 32 straipsnis).

Nagrinėjamo ginčo atveju Inspekcija, gavusi pareiškėjo pranešimą apie galimus mokestinius pažeidimus, įvertinusi pateiktą informaciją kartu su kita apie Bendrovę, kaip mokesčių mokėtoją, turima informacija priėmė atitinkamus sprendimus dėl Bendrovės atžvilgiu taikytinų poveikio priemonių. Inspekcija tai ir nurodė Rašte pareiškėjui.

MAĮ 38 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad informacija apie mokesčių mokėtoją, pateikta mokesčių administratoriui, turi būti laikoma paslapyje ir naudojama tik teisėtiems tikslams. MAĮ 38 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kokia informacija nelaikoma paslapyje, šią informaciją mokesčių administratorius gali paskleisti be mokesčių mokėtojo sutikimo ar žinios. Pagal MAĮ 39 straipsnio 1 dalies 4 punkto nuostatas informacija apie mokesčių mokėtoją gali būti pateikta teismams, teisėsaugos, kitoms valstybės įstaigoms bei institucijoms, kriminalinės žvalgybos subjektams ir kitiems asmenims įstatymų nustatytais atvejais, kai tai būtina jų funkcijoms atlikti, o kitiems asmenims, kai mokesčių mokėtojas raštu prašo arba sutinka (neprieštarauja), kad informacija būtų paskleista (MAĮ 39 straipsnio 1 dalies 9 punktas). Iš nurodyto teisinio reglamentavimo matyti, kad teisės aktuose mokesčių administratoriui yra įtvirtinti imperatyvūs reikalavimai neatskleisti informacijos apie mokesčių mokėtoją, pateiktą mokesčių administratoriui informaciją laikyti paslapyje ir naudoti tik teisėtiems tikslams. Tarp mokesčių mokėtojo teisių, išdėstytų MAĮ 36 straipsnyje, nėra teisės gauti informaciją apie kitus asmenis. Viena iš MAĮ 36 straipsnyje numatytų mokesčių mokėtojų teisių yra teisė reikalauti užtikrinti informacijos apie mokesčių mokėtoją slaptumą (10 punktas).

Komisija, įvertinusi MAĮ nuostatas, daro išvadą, kad teisės aktuose mokesčių administratoriui yra įtvirtinti imperatyvūs reikalavimai neatskleisti informacijos apie mokesčių mokėtoją, pateiktą mokesčių administratoriui informaciją laikyti paslapyje ir naudoti tik teisėtiems tikslams.

Pareiškėjas 2024-06-14 pranešimu informuodamas Inspekciją apie galimai Bendrovės padarytus mokestinius pažeidimus, prašė Inspekcijos pagal kompetenciją juos iširti. Komisijos vertinimu, pareiškėjo skunde Komisijai nurodyta informacija apie Inspekcijos tyrimo rezultatus („ar tikrai VMI atliko išsamų tyrimą ir rado visus pažeidimus“), kurios atskleidimo pareiškėjui iš Inspekcijos pusės tikisi pareiškėjas, nepatenka į MAĮ 38 straipsnio 2 dalyje nustatytą sąrašą informacijos, kuri nelaikoma paslapyje, atitinkamai, Komisija neturi pagrindo vadovautis Inspekcijos viršininko Taisyklių nuostatomis, kurios reglamentuoja būtent paslapyje nelaikomos informacijos apie mokesčių mokėtoją paskleidimo tretiesiems asmenims atvejus, būdus, mastą ir tvarką (1 punktas). Informacija apie mokesčių mokėtojo atžvilgiu atliekamus kontrolės veiksmus (mokestinius patikrinimus, mokestinius tyrimus ir kt.), kaip ir atsiliepime nurodė Inspekcija, laikytina paslapyje laikoma informacija, už kurios laikymą paslapyje ir naudojimą tik teisėtiems tikslams atsakingas mokesčių administratorius (MAĮ 38 straipsnio 1 dalis). Taip pat, keliamo ginčo atveju, MAĮ 39 straipsnio 1 dalies 4 ir 9 punktų nuostatos imperatyviai nustato atvejus, kokiais atvejais ir kokiems subjektams informacija apie mokesčių mokėtoją gali būti paskleista (pateikta). Inspekcija nepažeidė MAĮ 32 straipsnyje, 38 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų mokesčių administratoriaus pareigų, neatskleisdama pareiškėjui informacijos apie kitus asmenis (šiuo atveju apie Bendrovę). Tokių duomenų, kad egzistuotų MAĮ 38 straipsnio 2 dalyje įvardytas(-i) atvejis(-ai) (pavyzdžiui, informacija, susijusi su mokesčių teisės aktų pažeidimais, kai mokesčių mokėtojo kaltė už mokesčio

įstatymo pažeidimus įrodyta (5 punktas)), kai informacija priskiriama prie paslapyje nelaikomos informacijos ir MAĮ bei Taisyklių nustatyta tvarka teikiama be mokesčių mokėtojo sutikimo ar žinios, šioje administracinio ginčo byloje nėra. Atsižvelgiant į išdėstytą, sutiktina su Inspekcija, jog asmeniui, pranešančiam apie galimus mokesčių įstatymų pažeidimus, MAĮ nuostatos nesuteikia teisės gauti informaciją, kuri laikoma paslapyje. Inspekcija pareiškėjui Rašte įvardijo teisinę pagrindą – MAĮ 38 straipsnį (2 išnašoje) ir pagrįstai informavo, kad „<...> siekdami galimų teisės aktų pažeidimų nustatymo ir užkardymo efektyviausiu būdu, įstatymo nustatyta tvarka neturime teisės atskleisti informacijos apie priimtus sprendimus ir jų rezultatus“.

Vadovaujantis MAĮ 2 straipsnio 16 dalimi, mokesčių administravimo procedūra yra mokesčių administratoriaus veiksmai, atliekami įgyvendinant jo funkcijas, taip pat mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo veiksmai, atliekami vykdant pareigas ir naudojantis teisėmis, nustatytomis mokesčių įstatymuose. Mokestinis patikrinimas – mokesčių administratoriaus atliekamas mokesčių mokėtojo patikrinimas siekiant kontroliuoti, kaip mokesčių mokėtojas vykdo mokesčių įstatymų reikalavimus mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo, sumokėjimo, o įstatymų numatytais atvejais – ir kitose srityse (MAĮ 2 straipsnio 23 dalis). MAĮ 114 straipsnyje nustatyta, kad mokesčių administratorius savarankiškai pasirenka tikrintinus mokesčių mokėtojus, nustato tikrinimo mastą ir laiką. Taigi, mokestinio patikrinimo atlikimas, jo masto ir trukmės nustatymas priskirtinas išimtinai mokesčių administratoriaus kompetencijai.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT), aiškindamas MAĮ 114 straipsnio nuostatas, yra pažymėjęs, kad mokesčių administratorius, vadovaudamasis MAĮ 114 straipsniu, savarankiškai pasirenka tikrintinus mokesčių mokėtojus (LVAT 2010 m. kovo 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶ – 474/2010, 2013 m. rugsėjo 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁷⁵-1501/2013 ir kt.).

Aplinkybė, kad pareiškėjas 2024-06-14 pranešime apie Bendrovės galimai padarytus mokestinius pažeidimus pažymėjo (pabraukė TAIP), jog sutinka bendradarbiauti, o taip pat sutinka, esant poreikiui, pateikti pranešimą oficialiai ir dalyvauti tolimesniuose pranešimo tyrimo etapuose, savaime nereiškia, kad Inspekcija privalo pareiškėją apklausti. Komisija sutinka su Inspekcijos atsiliepime išdėstyta pozicija, jog „<...> papildomos informacijos prašymas iš apie galimus mokesčių įstatymų pažeidimus pranešusio asmens yra VMI prie FM teisė, o ne pareiga. Šia teise mokesčių administratorius gali naudotis savo nuožiūra, jei mano, kad jo turimos informacijos nepakanka sprendimams priimti“. Inspekcijai Rašte, be kita ko, įvardijus teisinę pagrindą – MAĮ 114 straipsnį (1 išnašoje) ir nurodžius, kad „Pagal kompetenciją įvertinome Jūsų pateiktą informaciją kartu su kita apie šį mokesčių mokėtoją turima informacija ir priėmėme atitinkamus sprendimus dėl mokesčių mokėtojo atžvilgiu taikytinų poveikio priemonių“, darytina išvada, kad mokesčių administratoriui užteko informacijos reikalingiems sprendimams priimti ir šiame etape neatsirado poreikis dėl papildomos informacijos iš pareiškėjo gavimo.

Komisijos vertinimu, ginčijamas Inspekcijos Raštas atitinka VAĮ reikalavimus.

VAĮ straipsnio 10 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad administraciniame sprendime turi būti nurodyta: 1) administracinį sprendimą priėmusio viešojo administravimo subjekto pavadinimas; 2) administracinio sprendimo data; 3) administraciniam sprendimui suteiktas registracijos numeris; 4) atliekamas tvarkomasis veiksmas arba asmenims nustatytos teisės ir (ar) pareigos; 5) administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; 6) administracinio sprendimo motyvai; 7) administracinio sprendimo apskundimo tvarka, nurodant konkrečią skundą nagrinėjančią instituciją ar įstaigą, skundo padavimo terminą ir teisės aktą, reglamentuojantį apskundimo tvarką; 8) administracinį sprendimą priėmusio asmens vardas, pavardė ir pareigos. Administracinis sprendimas turi būti pasirašytas jį priėmusio pareigūno, valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatyta specialų statusą turinčio fizinio asmens arba viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens. Kai administracinis sprendimas priimamas naudojantis valstybės informacinėmis sistemomis, sprendimo pasirašymui prilyginamas patvirtinimas (autorizavimas) valstybės informacinėje sistemoje (VAĮ 10 straipsnio 6 dalis).

LVAT savo jurisprudencijoje yra konstatavęs, kad VAI 8 straipsnio (Komisijos pastebėjimas – įstatymo redakcija, galiojusi iki 2020 m. spalio 31 d., dabar aktualios redakcijos įstatyme savo esme labai panašios nuostatos VAI 10 straipsnio 5 dalyje) nuostatos reiškia, jog akte turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų reikalavimų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (žr., LVAT 2009 m. kovo 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-420/2009, 2010 m. gruodžio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-686/2010, 2015 m. spalio 6 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-3061-858/2015).

Kiekvienu konkrečiu atveju vertinant atsakymo teisėtumą VAI 10 straipsnio taikymo aspektu, turi būti atsižvelgiama ir į tuos teisės aktus, kurie reguliuoja konkretų teisinį santykį, t. y. turi būti įvertinama, kokie ir kokia apimtimi yra teisiškai reikšmingi faktai bei kokios konkrečios materialiosios teisės normos asmeniui gali sudaryti atitinkamas prielaidas bei sąlygas, kad būtų sukurtos, panaikintos ar pakeistos asmens subjektinės teisės tam tikruose teisiniuose santykiuose.

Nagrinėjamu atveju Komisija vertina, jog ginčo Raštas atitinka teisės aktų keliamus reikalavimus, jame pateikta informacija yra tiksli ir aiški. Inspekcijos pareiškėjui pateiktas Raštas yra pagrįstas objektyviais duomenimis, kurie yra susieti su taikomomis konkrečiomis teisės aktų normomis (MAĮ 38 ir 114 straipsniais), galima suprasti jo motyvus. Rašte taip pat konkrečiai nurodyta jo apskundimo tvarka ir jį pasirašė Inspekcijos įgaliotas asmuo (b. l. 22).

Apibendrinama administracinio ginčo byloje nustatytas aplinkybes, teisinį reglamentavimą, Komisija konstatuoja, kad Inspekcija, priimdama ginčijamą Raštą, tinkamai pritaikė teisės aktų nuostatas, išanalizavo ginčo faktines aplinkybes, todėl Inspekcijos 2024-07-02 Raštas yra teisėtas ir pagrįstas, atitinkamai, nėra jokio teisinio ir faktinio pagrindo vertinti priešingai. Esant šioms aplinkybėms, nėra pagrindo tenkinti ir išvestinį pareiškėjo skundo reikalavimą įpareigoti Inspekciją per Komisijos nustatytą laiką priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą. Komisija pareiškėjo skundą atmeta kaip nepagrįstą.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjo M. K. skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys turi teisę apskusti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkė

Inga Lipnickienė

Komisijos nariai

Edvardas Jucius

Inga Morkvėnienė